

Kaupunginhallitus 05.05.2025 § 139

§ 139

Valtuustokysymys nykyisen lumen vastaanoton ja säilytyksen kehittämisen parantamisesta vähemmän ympäristöä kuormittavaksi

Valmistelijat / lisätiedot:
Pakkala Pekka
Mäkelä Salla
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena Jouni Särkijärven 24.2.2025 jättämään valtuustokysymykseen nykyisen lumen vastaanoton ja säilytyksen kehittämisen parantamisesta vähemmän ympäristöä kuormittavaksi ja toteaa valtuustokysymyksen loppuun käsitellyksi.

Vastaus toimitetaan muille valtuutetuille seuraavan valtuuston kokouksen esityslistan yhteydessä.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustokysymys

Valtuutettu Jouni Särkijärvi on jättänyt 24.2.2025 päivätyn kysymyksen nykyisen lumen vastaanoton ja säilytyksen kehittämisen parantamisesta vähemmän ympäristöä kuormittavaksi.

Kysymyksessä todetaan, että lumisina talvina Espoossa joudutaan ajamaan lunta kuorma-autolla pitkiäkin matkoja ja tästä aiheutuu paljon kustannuksia. Valtuutettu kysyy, tulisiko nykyistä lumen vastaanottoa ja säilytystä kehittää taloudellisemmaksi ja vähemmän ympäristöä rasittavaksi. Kysymyksessä ehdotetaan, että lumen kuljetusta minimoitaisiin sijoittamalla lunta väliaikaisille lumenkaatopaikoille joutomaalle, kuten rakentamattomille tonteille, puistoihin ja pysäköintialueille. Lisäksi ehdotetaan, että kaavoituksessa huomioitaisiin lumen lähisijoitus ja osoitettaisiin alueet, joihin lunta voidaan työntää ilman lastaamista kuorma-autoihin.

Vastaus valtuustokysymykseen

Espoo on ollut mukana rahoittamassa Viherympäristöliiton valtakunnallista vuonna 2024 ilmestynyttä lumitilaopasta ja järjesti siihen pohjautuen kaupunkisuunnittelukeskukselle ja kaupunkitekniikan keskukselle viime syksynä lumitilakoulutusta. Tutkimusten mukaan lumenkaatopaikoille kuljettamisen keskimääräinen kustannus on Suomessa noin 6 euroa/asukas talvea kohti. Lähisiirrättämällä pois kuljettamisen sijaan kustannuksissa voidaan säästää yli 60 % ja CO₂-päästöissä 40 %. Espoossa kaupungin ja yksityisten säästöt olisivat reilusti yli 0,5 milj. euroa vuodessa.

Operatiivinen toiminta

Kaupungilla on tällä hetkellä käytössä vain yksi virallinen lumenvastaanottoa paikka Vanttilassa, jonne mahtuu maksimissaan 14 000 kuormaa. Kaupunki ei itse juurikaan aja lumia yleisiltä alueilta sinne, vaan se on varattu kiinteistöjen ja yksityisten toimijoiden lumille. Kaupunki on toiminut kysymyksessä esitettyjen ideoiden mukaisesti omien lumien kanssa eli pyrkinyt joka vuosi aktiivisesti etsimään väliaikaisia lumenvastaanottoa paikkoja. Tällä hetkellä näitä on käytössä 12 kpl.

Kysymyksessä mainittu Kehä III:n tiealue Mikkelaästä länteen on vain osittain kaupungin maanomistuksessa. Lisäkaistoille varattu alue ei useissa kohdin sovellu lumen kasaamiseen mm. maastonmuotojen ja puuston takia. Lähtökohtana toiminnassa on, että metsää ei hakata lumenkasauksen takia, ellei alueella ole tiedossa varmaa maankäytön muutosta.

Tähän asti on selvitty lumen säilytysaasteista nykyisillä järjestelyillä, mutta tiivistyvä kaupunkirakenne ja lumen likaisuudesta aiheutuva ympäristön huomioon ottaminen on vähentänyt sopivien paikkojen löytämistä. Ilmastomuutoksen myötä sadanta lisääntyy ja lumen määrä voi talvisin jopa kasvaa.

Viime talvena pilotoitiin ensimmäisen kerran erilaisia kadunvarsipysäköinnin rajoittamiskeinoja noin kahdellakymmenellä kapealla hankalasti aurattavalla kadulla. Vastaavanlaista rajoittamista on toteutettu jo Helsingissä ja muualla Suomessa. Vaikka talvi oli vähäluminen, nämä osoittautuivat toimiviksi käytännöiksi sekä kunnossapidon että käyttäjien näkökulmasta varsinkin kohteissa, missä jalkakäytävää ei ole voitu aurata pysäköinnin takia. Kokeilu ei ole suoraan ratkaisu lumitilaongelmaan, mutta tällaisilla toimilla pystytään paikallisesti suunnittelemaan lumien kuljetusta hallitummin ja ehkä siirtämään tarvetta kuljettaa lunta.

Tuleviin haasteisiin on valmistauduttu lisäksi liittymällä yhdessä Vantaan kanssa Helsingin kilpailuttamaan dynaamiseen lumenhankinnan hankintakokonaisuuteen. Tarkoituksena on hakea innovatiivisia lumen käsittelymalleja joko yhteistyössä muiden kanssa tai kaupunkikohtaisesti sekä kaupunkien omille että kiinteistöjen lumille, koska haasteet ovat yhteisiä.

Asemakaavoitus

Jotta lunta ei tarvitsisi kuljettaa pois kaduilta, tulisi kaavoituksessa huomioida riittävä lumitila katualueiden mitoituksessa. Espoossa käytössä olevassa katupoikkileikkausten suunnitteluohjeessa on todettu, että kadun reunaan mitoitettavien lumitilojen tulisi olla vähintään 1,5 m leveitä, jotta lunta ei jouduta kuljettamaan pois. Tiiviissä kaupunkirakenteessa ohjeen

mukaisia reuna-alueita ei yleensä mitoiteta johtuen käytettävissä olevasta tilasta, maankäytön tehokkuudesta ja kaupunkikuvallisista arvoista. Kadun reuna-alueiden lisäksi lumitilana voivat toimia myös katualueelle ajoratojen keskelle tai viereen sijoitettavat erotuskaistat, joita voidaan hyödyntää myös istutusalueena. Erotuskaistalle sijoitettavat katupuut parantavat myös katualueen viihtyisyyttä. Erotuskaistan käyttöä lumitilana heikentää kuitenkin mm. pysäköintitaskut, joita usein sijoitetaan puiden väliin. Erotuskaistat eivät toimi riittävinä lumitiloina myöskään silloin, kun lunta on satanut paljon.

Jos katualueelle ei varata lumitilaa riittävästi, tulee alueella varautua lumen kasaamiseen lähikasauspaikoille, joista lumi voidaan tarvittaessa kuljettaa erillisille lumen vastaanottopaikoille. Yleisiltä alueilta aurattavien lumien lähikasauspaiikat tulee järjestää yleisille alueille ja korttelialueiden lumet tulee kasata tonteille. Kaavoitusvaiheessa viitteelliset lumenkasauspaiikat voidaan esittää yleisten alueiden osalta kunnallistekniikan yleissuunnitelmassa ja korttelialueiden osalta kortteli- tai viitesuunnitelmassa. Lumen kasauspaiikan sijoittamisessa tulee huomioida mm. liikenneturvallisuus, pelastusreitit, rakenteiden ja istutusten kestävyys sekä lumen sulamisvesien ohjaaminen. Kasauspaiikkana voivat toimia esimerkiksi aukiot, suojaviheralueet, hulevesipainanteet ja katuun rajautuvat puistoalueet soveltuvin osin. Tarpeen mukaan myös pysäköintipaikkoja voidaan hyödyntää väliaikaisina lumen kasauspaiikkoina. Lumen kasauspaiikkoja ei ole yleensä tarkoituksenmukaista merkitä asemakaavaan, koska kaavamerkinnot ovat suurpiirteisiä ja toteutusta ohjataan tarkemmin myöhemmissä suunnitteluvaiheissa. Tarvittaessa lumen kasauspaikoille voidaan esittää tilavarauksia katu- ja puistosuunnitelmissa. Nykytilanteessa eniten ongelmia aiheuttaa tonttien lumet, joten kortteli- ja pihasuunnitelmissa tulisi huomioida riittävät lumitilat aiempaa paremmin.

Lumitilojen huomioiminen kaavoituksessa toteutuu Espoossa vaihtelevasti. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä ilmastonmuutoksen myötä myös lumitilojen suunnitteluun tulee jatkossa kiinnittää kaavoituksessa enemmän huomiota. Lisäksi kaupunkisuunnittelussa on pyritty löytämään sopivaa sijaintia uudelle lumen vastaanottopaikalle. Tällä hetkellä ainoa tarkemmassa tarkastelussa oleva paikka on Sammalvuori, jonka asemakaavoituksen yhteydessä selvitetään mahdollisuutta kaavoittaa alueelle lumen vastaanottopaikka tai varikkotoimintoja, jotka liittyvät lumen käsittelyyn.

Oheismateriaali

- Valtuustokysymys lumen sijoittamisesta